

Zpráva ze zahraniční stáže

Termín konání: 25.9. - 1. 10. 2017

Místo konání: Slovinsko – Portorož, Piran, Izola, Itálie - Terst

Účastníci: PaedDr. Markéta Stuchlíková, vedoucí odboru školství KÚ KHK
Mgr. Edita Vaňková, předsedkyně VVVZ, Zastupitelka KHK
Ing. Václav Jarkovský, zástupce vedoucí odboru školství KÚ KHK
ředitelé, popř. zástupci škol a 2 zástupci České školní inspekce

Téma jednání: vzdělávací systém školství ve Slovinsku, návštěva škol

Program:

1. den (Po 25. 9. 2017)

V 7:00 hod. odjezd z Hradce Králové od SPŠ, SOŠ a SOU Hradec Králové, Hradební 1029, přes Rakousko do Slovinska (cesta 13 hodin).

Ubytování v HOSTEL AND YOUTH HOUSE PORTOROŽ <http://dijaski.geps.si/>

2. den (Út 26. 9. 2017)

návštěva **Ginnasio Antonio Sema Pirano** www.ginnasiosema.net/

prezentace systému slovinského školství a činnosti Úřadu republiky Slovinsko pro školství, prezentace školy a specifik školství pro italskou jazykovou menšinu, prohlídka školy.

návštěva školy **Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran** na pracovišti v Portoroži

www.pomorska.geps.si/

prezentace a prohlídka školy,

ve zbylé části odpoledne prohlídka města Piran.

3. Den (ST 27. 9. 2017)

návštěva **Srednja šola Izola** <http://www.srednjasolaizola.si>

prohlídka 2 areálů školy (zdravotnické obory, hotelové a gastronomické obory),

odpoledne prohlídka centra města Izola – průvodci žáci školy,

večer setkání s představiteli Ministerstva školství Slovinska.

4. Den (ČT 28. 9. 2017)

návštěva školy **Državni Znanstveni Licej Franceta Prešerna**, Terst

www.preseren.gov.it/ (slovinská škola v Itálii)

představení školy a specifik školství pro slovinskou jazykovou menšinu v Itálii,

beseda s pedagogickými pracovníky a prohlídka školy,

krátká prohlídka centra Terstu, hřebčina v Lipici a Škocjanské jeskyně

5. Den (PÁ 29. 9. 2017)
návštěva Soline Sečovlje (Slovinsko) <http://www.kpss.si/en/intro>,
návštěva římských památek v Pule (Chorvatsko).
6. Den (SO 30. 9. 2017)
Celodenní výlet lodí do Benátek
7. Den (Ne 1. 10. 2017)
Po snídani odjezd do ČR, návrat po 19. hod. večerní.

Vyhodnocení cesty:

Pracovní cesta byla tematicky zaměřena zejména na střední školství ve Slovinsku a vzdělávání národnostních menšin.

Souhrnnou informaci jsme obdrželi v úterý 26. 9. 2017 během návštěvy škol v Portoroži, kde jsme absolvovali přednášku a navazující diskuzi k této problematice.

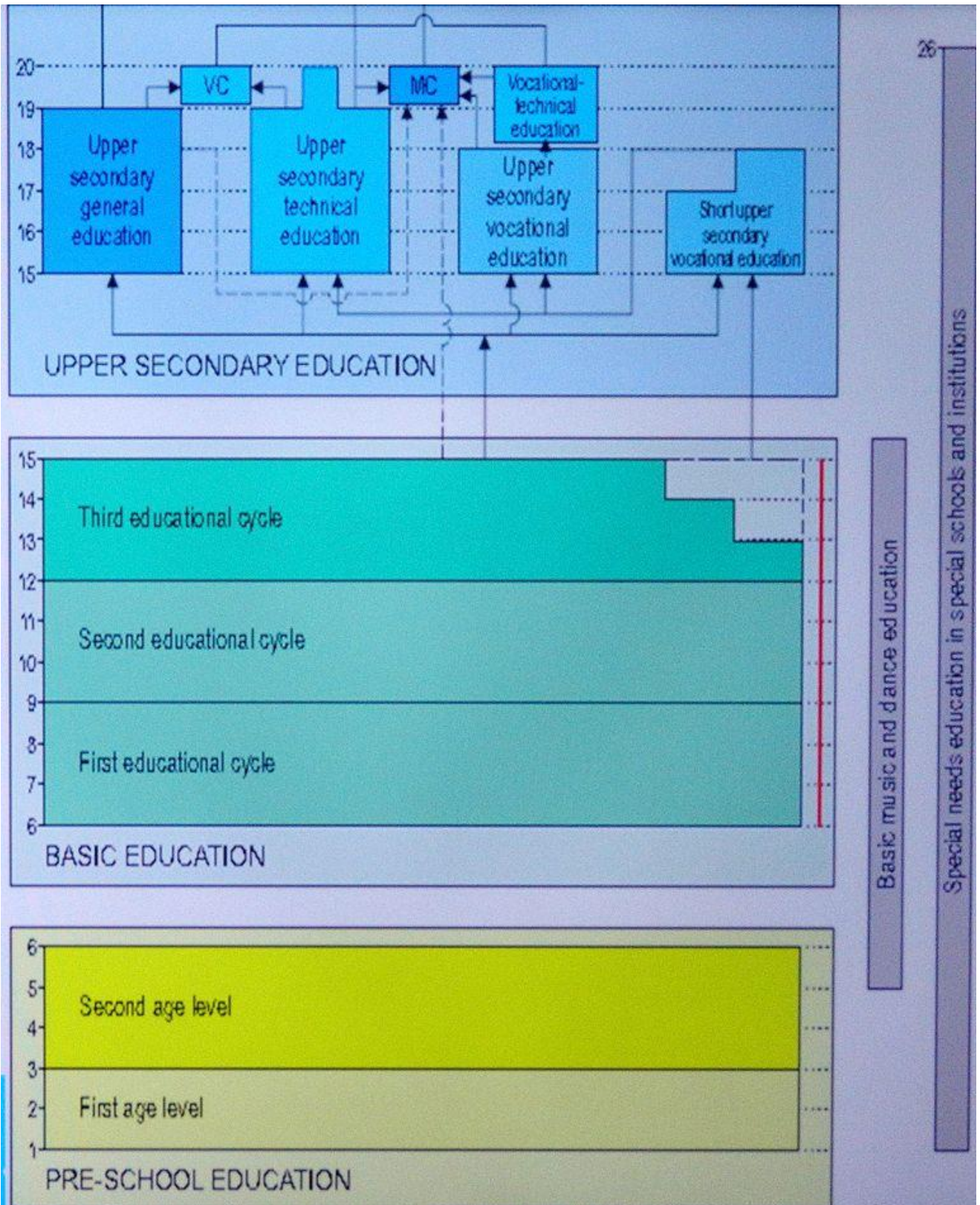
Na jednotlivých školách jsme se seznamovali s jejich specifiky a absolvovali prohlídky běžných i odborných učeben. Seznámili jsme se s jejich vzdělávací nabídkou a vybavením, mohli jsme si doplnit některé další znalosti.

Shrnutí získaných informací:

Informace o Slovinském školství

Rezort školství ve Slovinsku řídí Ministerstvo školství, vědy a sportu (slovensky [Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport](#)). Partnerskou poradní institucí je mu Úřad (Institut) Republiky Slovinsko pro školství (slovensky Zavod RS za šolstvo, ZRSŠ), který je ústřední národní výzkumnou, vývojovou a poradenskou institucí v oblasti předškolního vzdělávání, základního vzdělávání a všeobecného sekundárního vzdělávání. V návaznosti pedagogické teorie na školní praxi a v kontaktu se zahraničními zkušenostmi je hlavním posláním této instituce příprava kvalitních vzdělávacích programů a činností (didaktických metod, výukových technologií apod.) pro slovinské školy. ZRSŠ má kromě lublaňské centrály ještě dalších [8 oblastních poboček](#). Metodicky podporuje i slovinské školy v Itálii.

Výchovně vzdělávací soustava ve Slovinsku začíná stejně jako u nás předškolním vzděláváním. Většina slovinských dětí nastupuje do mateřských škol již v jednom roce. Zde mohou být až po jejich vstup do základní školy. Předškolní výchova není povinná (absolvuje ji cca 90 % dětí), kromě posledního roku, před vstupem do školy je tzv. přípravný rok na školu. Cíle předškolní výchovy jsou stejné jako u nás, tj. pomoc rodičům při celkové výchově dětí, zlepšování kvality života rodin, vytváření možností pro všestranný rozvoj dítěte.



Basic music and dance education

Special needs education in special schools and institutions

Základní školy

Povinná školní docházka začíná ve Slovinsku v šesti a půl letech. Pokud však rodiče po dohodě s lékařem a psychologem rozhodnou jinak, může dítě začít chodit do školy již v šesti letech nebo naopak o rok později.

Ve Slovinsku je zaveden devítiletý školský systém základního vzdělávání, který je rozdělen do 3 období. V prvním cyklu učí žáky „třídní“ učitelé, poté již učitelé jednotlivých předmětů. Hodnocení na základních a středních školách je stejně jako u nás stupnicí od 1 do 5.

Známka 5 je však v jejich případě oceněním nejlepším.

Po ukončení 6. a 9. roku vzdělávání žáci absolvují národní testy znalostí, které se skládají:

- na konci 6. ročníku ze slovinštiny (italštiny/maďarštiny), matematiky a 1. cizího jazyka (angličtina, němčina)
- na konci 9. ročníku ze slovinštiny (italštiny/maďarštiny), matematiky a předmětu určeného každý rok Ministerstvem školství

Po ukončení docházky dostanou žáci potvrzení o absolvování základní školy. Hodnocení každého ročníku má pak vliv na jejich přijetí na jednotlivé střední školy. Kromě umělecky zaměřených škol rozhoduje o přijetí žáků na střední školy pouze prospěch ze základní školy.

Střední školy

Středoškolské vzdělávání ve Slovinsku je buď profesní, odborné nebo všeobecné. Mezi všeobecné je řazeno gymnaziální vzdělání, které připravuje na vysokoškolské studium a je zakončeno maturitou. Profesní a odborné vzdělávání se realizuje na různých stupních středních škol a připravuje studenty pro vstup do zaměstnání. Je zakončeno v závislosti na typu školy buď odbornou maturitou, nebo závěrečnou zkouškou.

Ve Slovinsku jsou gymnázia všeobecná a odborná, mezi která patří gymnázia ekonomická, technická a umělecká. K všeobecným gymnáziím patří také tzv. klasická gymnázia, která do popředí svého vzdělávání kladou zájem o antiku a její orientaci na člověka.

Střední školy gymnaziálního typu jsou zakončeny maturitou. Za její průběh zodpovídá Republiková maturitní komise. Všeobecná maturita se skládá z pěti předmětů, které se dělí na 3 povinné a 2 povinně volitelné. Váha písemné a ústní části je 80:20.

Mezi povinné předměty patří slovinský jazyk s literaturou (popř. u menšin italština, maďarština), matematika a cizí jazyk (základní nebo vyšší úroveň). Z povinně volitelných předmětů si mohou studenti vybrat mezi fyzikou, biologií, chemií, zeměpisem, dějepisem, sociologií, filozofií, psychologií, dalším cizím jazykem. Povinné předměty mají jak písemnou tak ústní část, povinně volitelné většinou pouze písemkou. Maturita ve Slovinsku probíhá v celé zemi současně v čase, který stanoví maturitní komise a písemná část má i stejný obsah. Hodnocení výsledků je bodové. Právě body získané u maturity, spolu s výsledky studia ve 3. a 4. ročníku střední školy, rozhodují o přijetí na vysokou školu. Pro přijetí na umělecké školy je podmínkou také úspěšné vykonání talentových zkoušek. Studenti mají možnost si vybrat jen mezi třemi vysokými školami, o které se budou ucházet. Až konečné výsledky celostátních maturit a počet uchazečů na jednotlivé školy rozhodne o jejich přijetí.

Odborné školy mají maturitu odlišnou. Skládá se ze 4 předmětů: slovinština, matematika nebo cizí jazyk a 2 odborné předměty. Bylo zmíněno, že tato forma maturity je lehčí.

Po absolvování odborné školy může žák pokračovat ve svém oboru. V případě změny oboru si musí doplnit maturitu na gymnaziální úrovni.

Ve Slovinsku je republikové centrum zabezpečující maturity, maturity jsou celostátní, probíhají v 1 společném termínu. Písemná část maturity má váhu 80% bodů, ústní část 20%.

Žák může opakovat maturitu 3x.

System stredoškolského vzdělání ve Slovinsku

Typ stredoškolského vzdělávacího programu	Program nižšího profesního vzdělání	Program středního profesního vzdělání	Čtyřletý program středního odborného vzdělání	Stredoškolské všeobecné vzdělávání
Podmínky k přijetí	úspěšné ukončení základní školy nebo alespoň 6. ročníku osmileté ZŠ nebo 7. ročníku devítileté ZŠ, zakončení ZŠ pro žáky se zvláštními potřebami	úspěšné ukončení základní školy, nižší odborné vzdělání	úspěšné ukončení základní školy, nižší odborné vzdělání	úspěšné ukončení základní školy
Doba studia	2,5 let	3 roky	4 roky	4 roky
Způsob ukončení	závěrečnou zkouškou	závěrečná zkouška	odborná (profesní) maturita	maturita
Možnosti dalšího vzdělávání	program střed. odborného a odborného vzdělávání	program profesně-technického vzdělávání, po získání praxe mohou vykonat zkoušky na mistra, pod určitými podmínkami také do vyššího odborného vzdělání	programy vyšší a vysoké odborné vzdělávání, v případě splnění dodatečné zkoušky z předmětu gymnaziální maturity	studium na vysokých školách

Specifika navštívené oblasti

Na území podél pobřeží Slovinska - [Přímoří či Slovinské přímoří](#) (slovincky Primorska či Slovensko Primorje; italsky Litorale sloveno) žije kromě Slovinců i italská autonomní menšina. V navštívené oblasti Slovinska jde zejména o oblasti občin Koper/Capodistria, Izola/Isola, Piran/Pirano, Ankaran.

Jsou zde školy s výukou:

1. slovinštiny jako prvního jazyka, italštiny jako 2. jazyka, školní předměty jsou vyučovány ve slovinštině.
2. italštiny jako prvního jazyka, slovinštiny jako 2. jazyka, školní předměty jsou vyučovány v italštině.

Školy s italštinou jako výukovým jazykem:

Zajištěny 3 úrovně vzdělávání: předškolní, základní a střední vzdělávání.

Pro „italské“ školy jsou specificky upraveny osnovy dějepisu, zeměpisu (zaměřen i na italské dějiny a italské regiony). Školy mají dvoujazyčné úřední dokumenty, obsah některých specifických předmětů musí být překládán do italštiny (a odsouhlasen Ministerstvem školství a metodickým institutem pro školství), do italštiny je překládáno i zadání závěrečných zkoušek. Běžné učebnice dovážejí z Itálie.

Školy pro menšiny mají výrazně méně žáků ve třídách. Náročnost výuky je značná – jednotliví žáci mají rozdílné jazykové znalosti.

Studium na univerzitách – dle volby studenta v Itálii nebo ve Slovinsku.

V r. 2007 Univerzita v Koperu založila Katedru Italských studií, která nabízí studijní programy v italštině, mj. studium učitelství italštiny.

Financování středních škol

Finanční prostředky jsou školám poskytovány normativně podle počtu žáků. O způsobu čerpání rozpočtu, který je přidělován na začátku roku, rozhoduje ředitel a školská rada. Školy mají značnou autonomii a hospodaří podle svého finančního plánu.

Částka na žáka – dle vzdělávacího programu 2700 – 2900 euro/rok.

Další informace

Přímá vyučovací povinnost na středních školách ve Slovinsku u učitelů: 20 hodin týdně, může učit až 5 % navíc. Ředitel má právo učit až 4 hod. týdně, ale nemusí. Rekonkurzy ředitelů probíhají každých 5 let.

Učitelství není ve Slovinsku považováno za atraktivní povolání. Nástupní plat 950€, maximum ve věkovém automatu 1650€ (průměrný plat ve Slovinsku 1100€). (Naše platy přirovnali k chorvatským.)

Silná pozice učitelských odborů, na jejichž nátlak cca před 15 lety přidala vláda učitelům a ubrala ředitelům. Platy provozních pracovníků mají být aktuálně navýšeny.

Soukromé školy navštěvuje 2-3 % věkově příslušné části populace.

Speciální školství existuje samostatně – 2 speciální ZŠ v Koperu, speciální SŠ v Ljublani). Určitým paradoxem je, že i italští rodiče umísťují své děti se speciálními vzdělávacími potřebami do slovinských speciálních škol – přestože v Itálii existuje plná inkluze již od roku 1971!

V oblasti přímoří prakticky nulový zájem o řemeslné obory (silná orientace na služby v turismu apod.), výjimkou jsou děti imigrantů z ostatních republik bývalé Jugoslávie.

Informace k navštíveným školám:

Ginnasio Antonio Sema Pirano

Jde o čtyřletou střední školu pro žáky ve věku 15-18 let připravující se na další studium (všeobecná maturita). Škola (založena 1945) má průměrně pouze 40 žáků ve 4 třídách (celkově navštěvují italskojazyčné školy ve Slovinsku cca 1000 žáků od 1 do 18 let věku.)

Odlišnosti: výuka probíhá v italštině (obvykle rodný jazyk žáků), slovinský jazyk je jazykem prostředí, ve kterém žáci žijí. Upraven obsah výuky dějepisu a zeměpisu s ohledem na témata týkající se Itálie. Mají více hodin jazyků na úkor ostatních předmětů.

Vzhledem k malému počtu žáků (10 žáků ve třídě) škola umožňuje individuální přístup ke každému – nadaným i žákům se specifickými výukovými potřebami. Ve škole nejsou jen Italové, ale i žáci jiných národností: Rusové, Ukrajinci, národnosti z bývalých jugosl. republik. Žáky přijímají ke studiu na základě jejich zájmu, pouze při převisu zájemců by zohlednili výsledky testů z 9. ročníku ZŠ.

Žáci povinně maturují z italštiny, matematiky a angličtiny, 2 předměty si volí ze: slovinštiny, dějepisu, chemie, biologie, fyziky, sociologie, zeměpisu a francouzštiny.

Škola má 21 zaměstnanců, někteří mají jen částečný úvazek.

Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran

Škola tvořená několika součástmi: gymnázium v Piranu a střední odborná škola elektrotechnická a námořní v Portoroži, domov mládeže s jídelnou v Portoroži, stará se i o mořské akvárium v Piranu. Škola má 513 žáků. Ubytování žáci mají zajištěno celodenní stravování.

Škola v této podobě vznikla v r. 2013 sloučením gymnázia v Piranu a odborné školy v Portoroži. Jako důvod pro sloučení ředitel uvedl nutnost mít dostatečný počet žáků, aby škola mohla vyžít z přidělovaných prostředků (normativní standard 520 žáků). Roční rozpočet školy = 2 250 000€.

Vzdělávací programy: námořní technik, elektrotechnik, lodní mechanik, všeobecné gymnázium.

V oboru vzdělání pro lodní mechaniky již 7 let nemají žáky (přes solidní finanční ohodnocení není zájem o práci spojenou s až čtyřměsíčními turnusy na lodích). Zabezpečují kurzy pro námořníky – povinnou obnovu kvalifikace pro dospělé (každé 2 roky) v délce 2 – 5 týdnů (kurzy pro dospělé jsou mimo školský systém) – ročně 150 – 250 účastníků.

Jedna z učeben upravena jako lodní můstek – тренаžér simulující např. volnou plavbu i proplouvání strategickými námořními koridory světa včetně volitelných změn počasí, vjemu vlnobití apod.

Do elektrooboru přijímají cca 32 žáků do 1 třídy, studium končí cca 22 žáků. Zaměření: výroba, propojování a servis, programování elektronických a automatizačních zařízení.

Odborná praxe u zaměstnavatelů: 2 týdny ve 2. ročníku, 2 týdny ve 3. ročníku.

Technická maturita: slovinština, elektrotechnika, matematika nebo angličtina nebo italština, zpracování projektu, jeho prezentace a obhajoba.

Škola má 70 zaměstnanců, 34 v gymnáziu, 25 v odborné škole, ostatní zajišťují ubytování, stravování a provoz akvária. Problémem po sloučení je slabá provázanost kolektivů původních škol – 14 dnů na přelomu června a července společné akce ke stmelení kolektivu).

Strednja šola Izola

Škola vznikla sloučením 2 škol: zdravotnické (založena 1950) a školy zaměřené na catering a turismus (zal. 1960) ve 2 lokalitách města Izola v r. 2013. Na zdravotnické škole v budově nemocnice nemocnice je 310 žáků, v oborech na 2. pracovišti v centru města 300 žáků. Škola má svůj domov mládeže.

Škola nabízí odborné vzdělávání ve 3 zaměřeních (obory čtyřleté i tříleté): turismus a gastronomie, zdravotní péče (kromě standardní zdravotní sestry i obor zaměřený na kosmetiku, masáže, pedikúru ...) a předškolní péče (budoucí učitelky MŠ). Po absolvování tříletého oboru má žák možnost absolvovat nástavbu s maturitou. Mají speciální učebny, ve 3. a 4 ročníku žáci chodí na praxi do zařízení mimo školu (2 měsíce celkem).

Na zdravotnické škole celkem 27 učitelů, na pracovišti hotelové školy, gastro oborů a pedag. 40 zaměstnanců (25 učitelů).

Državni Znanstveni Licej Franceta Prešerna Trieste

Jde o italskou školu (založenou 1947) s výukou ve slovinštině. Školu financuje italský stát, metodicky s výukou pomáhá Úřad republiky Slovinsko pro školství. V rámci prezentace o postavení a aktivitách slovinské menšiny v této části Itálie bylo zmíněno, že školy se slovinským vyučovacím jazykem v Terstu a jeho okolí navštěvovalo ve školním roce 2014/15 celkem 514 dětí v MŠ (děti od 3 do 6 let věku), 931 žáků v ZŠ (od 6 do 11 let věku), 474 žáků nižší střední školy (povinně pro žáky ve věku 11-14 let) a 532 žáků vyšší střední školy (pro žáky ve věku 14-19 let, první 2 ročníky povinně). V Terstu jsou 4 slovinská gymnázia (do nichž chodí i rodilí Italové). Průměrná naplněnost tříd: 12 žáků na třídu.

Škola nabízí 4 zaměření studia: na klasické jazyky (vč. latiny a starořečtiny), na přírodní vědy, na aplikované vědy, na moderní jazyky. Mají stejné výukové programy jako italské školy, ale navíc slovinštinu.

Setkali jsme se s velkým zaujetím pedagogů pro práci a značnou soutěživostí.

Ve škole, která musí ve většinovém italskojazyčném prostředí, i přes zaručenou autonomii, čas od času obhajovat svou existenci (volně citováno: „Řím je daleko a občas na nás zapomenou“) jsme se setkali s u nás již v podstatě dávno zapomenutou myšlenkou panslavismu uplatňovanou zde např. aktivní organizací Južni Sokol (ustaven roku 1863)

včetně účasti na našich sokolských sletech („jedeme do Prahy, jdeme na pivo a pak na Strahov“).

Závěrem

Za nejzajímavější informace a zkušenosti považujeme následující:

Normativní financování středních škol podle počtu žáků i ve Slovinsku vytváří ekonomický tlak na jejich slučování. V navštívené oblasti proběhla optimalizace v r. 2013 a došlo ke sloučení škol s dosti odlišným zaměřením (gymnázia s odbornou školou zaměřenou na elektrotechniku a námořní techniku, zdravotnické školy se školou zaměřenou na turismus a gastroobory).

Slovinsko věnuje značnou pozornost metodice (podle tříd a předmětů) a inovacím ve vzdělávání (aplikovaných po řádném pilotním ověřování), podpoře vzdělávání učitelů. Tuto činnost zabezpečuje autonomní Úřad republiky Slovinsko pro školství se svými regionálními pobočkami. Tyto aktivity, dříve existující, dnes ve školském systému ČR z velké části chybí.

Bylo velmi přínosné se seznámit se specifiky vzdělávání národnostních menšin – Italů žijících na území Slovinska a Slovinců v Itálii – patrná značná soutěživost, ale zároveň i snaha o vzájemné pochopení a harmonické soužití etnik v oblasti, která historicky spadala pod řadu nejrůznějších státních útvarů).